

BẢN TRÍCH YẾU LUẬN ÁN

Họ và tên nghiên cứu sinh: **Bùi Thị Thoa**

Cán bộ hướng dẫn 1: PGS. TS. Cao Thế Trình

Cán bộ hướng dẫn 2: TS. Hoàng Thị Như Ý

Đề tài luận án: ***Quá trình du nhập và phát triển của tín ngưỡng thờ Mẫu ở Lâm Đồng từ đầu thế kỷ XX đến năm 2018***

Ngành: Lịch sử

Chuyên ngành: Lịch sử Việt Nam

Mã số: 9229013

Đơn vị đào tạo sau đại học: Trường Đại học Đà Lạt

NỘI DUNG BẢN TRÍCH YẾU

1. Mục đích và đối tượng của luận án

Tín ngưỡng thờ Mẫu (TNTM) là một hiện tượng văn hóa độc đáo, riêng có của người Việt. Sự ra đời của loại hình thờ phụng này vào giữa thế kỷ XVI thể hiện một phản ứng rất quyết liệt của tín ngưỡng bản địa với xu hướng tôn giáo ngoại lai từ Tây phương tới. Đầu thế kỷ XX, TNTM xuất hiện tại Lâm Đồng cùng với quá trình di cư và tụ cư của người Việt. Trải qua gần một thế kỷ du nhập và phát triển, đến nay TNTM đã có vai trò nhất định trong đời sống văn hóa một bộ phận người Việt ở Lâm Đồng. Nghiên cứu luận án nhằm thực hiện những mục đích như sau:

a). **Mục đích:**

- Xác định mốc thời gian du nhập của TNTM đến Lâm Đồng.
- Tái hiện khách quan, chân thực bức tranh sinh động của TNTM ở Lâm Đồng trong suốt quá trình lịch sử từ đầu thế kỷ XX đến năm 2018.
- Xác định những đặc trưng, giá trị, hạn chế của TNTM ở Lâm Đồng và xu hướng phát triển của tục thờ này tại Lâm Đồng trong thời gian tới nhằm góp thêm những tư liệu mang tính địa phương trên vùng đất Nam Tây Nguyên để bổ khuyết cho bức tranh toàn cảnh về TNTM ở Việt Nam nói chung.
- Đề xuất một số giải pháp để bảo tồn, phát huy các giá trị văn hóa truyền thống cũng như ngăn chặn tiến tới đẩy lùi những hạn chế, biến tướng tiêu cực trong TNTM ở Lâm Đồng.

b. Đối tượng:

Đối tượng nghiên cứu chính của luận án là TNTM trong cộng đồng người Việt ở Lâm Đồng, trong đó tập trung vào các vấn đề liên quan đến lịch sử hình thành, phát triển, quy mô, tính chất thờ tự và thực hành TN tại các cơ sở Mẫu.

2. Các phương pháp nghiên cứu đã sử dụng

Luận án chủ yếu sử dụng *phương pháp lịch sử* và *phương pháp logic*. *Phương pháp nghiên cứu định tính* (với hướng tiếp cận điền dã dân tộc học qua hai hình thức chủ yếu là quan sát - tham dự và phỏng vấn sâu) và *phương pháp nghiên cứu định lượng* (với việc sử dụng bảng hỏi/phiếu khảo sát làm công cụ thu thập thông tin chủ yếu dựa trên các khái niệm đã được thao tác hóa) cũng được sử dụng để hoàn thành các mục tiêu đề ra. Bên cạnh đó, *phương pháp oral history* (lịch sử qua lời kể) cũng được tác giả lựa chọn sử dụng nhằm khôi phục bức tranh TNTM ở Lâm Đồng qua các giai đoạn lịch sử. Ở những mức độ khác nhau, các phương pháp như phân tích, tổng hợp, so sánh cũng được sử dụng để thực hiện tốt các nhiệm vụ nghiên cứu.

3. Các kết quả chính và kết luận

Luận án là công trình khoa học nghiên cứu chuyên sâu, có hệ thống và tương đối toàn diện về quá trình du nhập và phát triển của TNTM ở Lâm Đồng từ đầu thế kỷ XX đến năm 2018, kết quả nghiên cứu có những đóng góp như sau:

1- Từ sự phân tích bối cảnh lịch sử cũng như những yếu tố tác động đến quá trình du nhập của TNTM đến Lâm Đồng, luận án đã chỉ ra rằng vào giữa những năm 20 của thế kỷ XX, tục thờ Mẫu đã xuất hiện trên cao nguyên Lang Biang cùng với quá trình di cư và tụ cư của người Việt đến vùng đất này. Trong đó cả hai dạng thức thờ Mẫu miền Bắc (do Thánh Mẫu Liễu Hạnh làm chủ) và dạng thức thờ Mẫu miền Trung (do Thánh Mẫu Thiên Ya Na làm chủ) đã xuất hiện gần như cùng một thời điểm.

2- Trên cơ sở khảo sát toàn diện các cơ sở thờ Mẫu toàn tỉnh, lần đầu tiên bức tranh về TNTM ở Lâm Đồng được tái hiện trên tất cả các phương diện như cơ sở thờ tự, sinh hoạt tín ngưỡng... trong suốt quá trình lịch sử từ đầu thế kỷ XX đến năm 2018.

3- Qua khảo cứu, điền dã, phỏng vấn và điều tra xã hội học; luận án nêu rõ những đặc trưng của TNTM ở Lâm Đồng trong bức tranh toàn cảnh của TNTM ở Việt Nam. Trong đó nổi lên là các đặc trưng về dạng thức, tính chất, điện thần thờ tự và thực hành tín ngưỡng.

4- Luận án cũng đánh giá những tác động của TNTM đến một bộ phận cư dân Việt ở Lâm Đồng trên các phương diện tích cực và hạn chế. Trên cơ sở đó, luận án có một số khuyến nghị với các cơ quan chức năng địa phương trong công tác bảo tồn phát

huy những giá trị tích cực của Di sản văn hóa *Thực hành tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ* của người Việt tại Lâm Đồng.

5- Luận án là công trình đầu tiên ở Việt Nam nghiên cứu một cách có hệ thống, chuyên sâu về TNTM ở Lâm Đồng trên tất cả các phương diện như: sự du nhập, lịch sử phát triển các cơ sở thờ tự và thực hành tín ngưỡng trong các giai đoạn lịch sử, đặc trưng, giá trị, tác động, hạn chế cũng như xu hướng phát triển của TNTM ở Lâm Đồng trong thời gian tới. Vì vậy, luận án là tài liệu tham khảo hữu ích cho những ai quan tâm đến văn hóa dân gian nói chung, TNTM nói riêng.

Nghiên cứu sinh

Bùi Thị Thoa